

Головенко Микола Якович

*доктор біологічних наук,
професор, академік АМН України*

Народився 3 квітня 1942 року в селі (нині місто) Нова Одеса Миколаївської області в селянській родині. Трудову діяльність розпочав після закінчення середньої школи в місцевому колгоспі. З 1960 по 1965 р. навчався в Одеському державному університеті ім. І.І. Мечникова, після закінчення якого проходив строкову військову службу. З 1967 року — старший лаборант, аспірант, молодший, старший науковий співробітник, завідувач сектора науково-дослідної лабораторії Одеського державного університету.

З 1983 р. трудова діяльність Миколи Яковича пов'язана з Фізико-хімічним інститутом ім. О.В. Богатського НАН України, де він створив відділ фізико-хімічної фармакології.

У 1981 р. М.Я. Головенко захистив докторську дисертацію «Метаболізм та розподіл бенздіазепінів в організмі експериментальних тварин», присвячену вивченню біофармацевтичних властивостей похідних 1,4-бенздіазепіну — нового покоління анксиолітичних лікарських засобів. Основні наукові роботи вченого мають фундаментально-прикладний характер і стосуються найбільш пріоритетних проблем біоорганічної хімії та фармакології. Ним розроблено високопродуктивні скринінгові технології конструювання та впровадження в медичну практику інноваційних лікарських засобів (феназепам, гідазепам, аміксин, левана). Уперше запропоновано комплексне вивчення питань фізико-хімічної фармакології, що пов'язані з дослідженням фармакокінетики, фармакодинаміки та побічної дії препаратів. Розроблено і впроваджено методи визначення концентрації сполук та їх метаболітів у різних біологічних середовищах організмів (радіохроматографія, мас-спектрометрія). Установлено механізми реакцій метаболізму лікарських засобів у біологічних мембранах. Зазначені закономірності викладено в монографії «Фізико-хімічна фармакологія» (2004 р.).

В останні роки під керівництвом М.Я. Головенка проведено цикл досліджень, присвячених вивченню механізмів всмоктування препаратів у шлунково-кишковому тракті, що забезпечують дуже важливу властивість препаратів — їх біодоступність. Запропоновано нові концепції зон всмоктування та метаболічно-реверсивну модель реабсорбції сполук. Вони повною мірою доповнюють відповідні кінетичні параметри при моделюванні фармакокінетичних показників у межах фізіологічних моделей.

У 1985 р. Миколі Яковичу присвоєно звання професора зі спеціальності «біохімія», у 1992 — почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». У 2007 р. його нагороджено відзнакою НАН України «За наукові досягнення» та академічною премією з теоретичної медицини НАМН України. З 1993 р. він дійсний член НАМН України.

Наукову діяльність Микола Головенко поєднує з педагогічною і науково-організаційною. Серед його учнів 5 докторів та 24 кандидати наук. Упродовж останніх 25 років він є професором Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, членом редакційних рад і колегій багатьох наукових видань, а також трьох спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій.

М.Я. Головенко — добре відомий громадськості країни як людина, що має активну позицію в розбудові та становленні Української держави. Він народний депутат України першого скликання. Будучи головою підкомісії з питань науки Комісії Верховної Ради України з питань освіти та науки, Микола Якович досить плідно працював над створенням та прийняттям законів, що стосувались науки (Закон про основу науково-технічної політики, Закон про інформацію).

Микола Головенко є автором понад 500 наукових праць, у тому числі 8 монографій та 25 винаходів.